

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. Даниела Попова, доктор

относно дисертационен труд на тема:

**„КИНЕЗИТЕРАПИЯ ПРИ ФУНКЦИОНАЛНИ НАРУШЕНИЯ В
САКРОИЛИАЧНАТА СТАВА”**

представен от Тоше Иван Крстев,

за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

по професионално направление 7.4. Обществено здраве,

научна специалност „Кинезитерапия”

Научен ръководител проф. Лейла Крайджикова, доктор

Лумбосакралните болки са най-често разпространените болки в областта на гръбначния стълб. Те могат да предизвикат вторично настъпили сколиози, блокажи и разнообразни клинични синдроми. Има доказателства, че се срещат при 60-90 % от възрастното население, като при една трета от хората с такъв проблем причините са различни дисфункции в сакроилиачната става. Обратимите функционални нарушения в сакроилиачната става често пъти не биват диагностицирани в ежедневната практика.

Всичко това, според мен, прави темата на настоящата разработка особено интересна и актуална.

Представеният за рецензия дисертационен труд на Тоше Иван Крстев е разработен в обем от 199 страници, като в него са включени и 4 приложения, както и използваните 314 библиографски източници, от които 31 на кирилица и 283 на латиница. Трудът е онагледен с 34 таблици, 27 диаграми и 112 фигури. Структуриран е правилно, според изискванията за този вид научни разработки. В съдържанието са обособени четири глави, включващи въведение, обширен

литературен обзор, методология на проучването, резултати и анализ, изводи и препоръки за практиката.

В увода се разглеждат причините за произхода на сакроилиачната болка, както и вторичните усложнения, които те биха могли да предизвикат.

Литературният обзор е разработен в пряка връзка с темата на проучването. Това показват основните му раздели, които описват анатомията, етиологията и патогенезата на болките в лумбосакралната област. Специално внимание се отделя на функционалните нарушения в сакроилиачната става, както и на профилактиката и лечението на лумбосакралния болков синдром. Разгледани са компенсаторните механизми, анализират се ролята на кинезитерапията, лечение с покой, носене на лумбални пояси и други подходи при третиране на хронична болка в лумбосакралната област. Коментира се ефектът от приложението на мануалната терапия, мобилизиращия масаж, упражненията с голяма гимнастическа топка и други средства за повлияване дисфункциите на сакроилиачната става.

Авторите са цитирани коректно.

Всичко това показва верния научен подход на автора към изучавания проблем и подпомага извеждането на правилна работна хипотеза. Тя е ясно определена и произтича от анализът на литературните данни.

Целта на проучването е точно формулирана. Задачите, общо пет на брой са конкретни и са разработени в съответствие с поставената цел. Обектът и предметът на изследването са коректно формулирани, подсигурен е систематичен подход при провеждане на проучването.

Изследването е проведено в периода месец март 2009 – месец октомври 2014г. в частен кабинет по кинезитерапия „КТ Крстев“ в Кочани и Рекреативния център на Университет „Гоце Делчев“ – Щип, Р. Македония. Приложен е 15-дневен курс на лечение, в който са осъществени 10 лечебно-оздравителни процедури.

Отбелязани са детайлно осемте етапа, през които е преминало изследването.

Контингентът включва общо 94 пациенти (48 мъже и 46 жени) с болков синдром в лумбосакралната област и дисфункция на СИС, на възраст от 26 до 56 години, разделени в три групи – една контролна и две експериментални.

Направен е много добър подбор на методите на изследване, включени са подходящи диагностични тестове, осигуряващи достатъчно надеждни данни за проверка на работната хипотеза.

В представената методика на кинезитерапия целта и задачите са точно формулирани, а средствата, приложени в авторската методика са подбрани и описани ясно и задълбочено. Авторът се е постарал да онагледи отлично методиката си за групи А и Б, както и предложеният от него комплекс за самостоятелно изпълнение в домашни условия. Уместно са включени упражнения с голяма гимнастическа топка за коригиране на позата, засилване на седалищна и коремна мускулатура, подобряване координацията и равновесието. Използването на топките дори е предложено съвсем подходящо, според мен, като алтернатива на столовете в офиса или в къщи. Прави впечатление последователното съчетаване на техниките за мекотъканна мобилизация, мобилизиращ и манипулативен масаж, постизометрична релаксация, третиране на тригерни точки и прилагането на мануална ставна мобилизация. Те, в комбинация с аналитичните упражнения, подбрани прецизно, отразяват един много добър стил на работа, в който личи индивидуалния подход на докторанта.

Методическите указания са важна част и от методиката за самостоятелна тренировка и авторът ги е представил ясно и конкретно, добре са онагледени тригерните точки, които пациентите биха могли да третират самостоятелно.

В трета глава „Резултати и анализ“ са представени и интерпретирани данните от изследваните показатели. Получените резултати са обработени с програмата Statistica 10.0® StatSoft Inc. Разликите между началните и крайните измервания на всички групи при всички тестове показват статистическа

значимост с ниво ($p < 0,05$). Това доказва безспорно положителния ефект на приложените кинезитерапевтични методики.

Всички статистически параметри са приложени и изложени правилно, отразявайки предимствата на авторската методика, по отношение на функционалните тестове, намаляване на болковата симптоматика, нормализиране на мускулния тонус, подобряване и поддържане на менталния и физически здравословен статус. Представените резултати убедително доказват предимствата на съчетанието между мануална мобилизация, ПИР, разтягащи упражнения и автомобилизация. Собствените наблюдения на докторанта доказват изводите на K. Lewit и F.Gaumans, че ПИР и автомобилизационните техники подпомагат резултатното третиране на блокажите и мускулния дисбаланс. Аналитичните упражнения, изпълнявани по време на процедурите по кинезитерапия и в домашни условия поддържат и подобряват постигнатия от пасивните средства обем на движение в сакроилиачната става.

На базата на получените резултати са формулирани шест извода и три препоръки, които отразяват достоверно представения фактически материал и произтичат от проведеното изследване.

Като основни достойнства на представения труд могат да се посочат:

1. Създаден е комплексен протокол за преглед, функционална диагностика и терапия на пациенти с хронична лумбосакрална болка и сакроилиачна дисфункция.
2. За първи път в България и Македония е апробиран въпросникът на Роланд – Морис за болката в кръста и затрудненията, причинени от нея при пациенти с намалена подвижност на сакроилиачната става.
3. Представена е двигателна програма за самостоятелно изпълнение в домашна обстановка, съобразена с патокинезиологичните особености на сакроилиачния блокаж и са дадени указания за правилно изпълнение на ДЕЖ – седене, шофиране, спане, секс, стоеж, ходене, повдигане на предмет от пода.

Авторефератът е изработен в съответствие с изискванията и отразява правилно основните части на дисертационния труд.

Във връзка с дисертационния труд Тоше Крстев има отпечатани 4 публикации, 2 самостоятелни и 2 в съавторство.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

В качеството си на председател и член на Научно жури по чл. 9 от Закона за развитие на академичния състав на Република България и имайки предвид важното значение на темата на дисертационния труд, нейната актуалност и приложимост, изразявам следното свое становище:

Давам убедено **положителна оценка** на дисертационния труд и призовавам уважаемото Научно жури да присъди на Тоше Иван Крстев, образователната и научна степен “доктор” по професионално направление 7.4. Обществено здраве, научна специалност „Кинезитерапия”.

03.03.2016г

Рецензент:

/доц. д-р Д. Попова/